

gistreren. De activiteiten, elders, van de orde der Jezuiten op hetzelfde terrein zijn er zeker niet vreemd aan. Tegen die achtergrond kan men vermoeden met welke verwachtingen Carpentier van Leiden naar Stade is getrokken.

In 1591 al stagneerde daar echter de economie. Zacharias Heyns tekent daar op 2.1.1592 het vader en moeder prijzende voorwoord van zijn vertaling in het Nederlands en Frans van Erasmus' colloquium Coniugium: 'Tweespraak van een goede huysvrouwe ende een quaet huyswif', en neemt dan de tekst mee naar Haarlem, waar Gillis Roomen die drukt²⁵). Vader en moeder moeten spoedig zijn gevolgd: schoonzoon Offermans dreef in Haarlem al sinds 1586 een school. Toen Carpentier in 1594 naar die stad trok met gezin en kostleerlingen, trof hij er goede bekenden!

Haarlem

Op 4 jan. 1595 werd daar bij de Ned. Hervormde Kerk de overkomst geregistreerd van 'Petrus Carpentarius met syn huusvrau met attestatie van Staden'. Bij de burgerlijke gemeente zag 'de Latijnse schoolmeester mr. Pieter Carpentier' al eerder, op 8 okt. 1594, zijn verzoek om te Haarlem vrij als burger te mogen wonen ingewilligd. Hij werd o.a. vrijgesteld van stadswachten. Tevens werd hem restitutie toegezegd van 't gheene hy aan den rector by accorde sal moeten betalen'²⁶). Na de opening van zijn school op vermoedelijk Jacobi (= 25 juli) 1594 een goede start!

De vaart kwam er helemaal in toen op 2 sept. 1595 door de magistraat werd besloten Carpentier voor de tijd van twee jaar, 'innegegaen Jacobj lestleden', een toelage van 150 Carolusguldens per jaar toe te staan 'tot eene vereeringe ende obligatie syns persoons'. Immers, 'diverse burgeren, inwoonders ende coopluyden binnen deze stadt' hadden een verzoek ingediend om Carpentier 'een redelyck eerlyck ordinaris stipendie tot vervallinge der zware lasten van huyshuyre ende andersints te vereeren ende obligeren'. Rekestranten waren van oordeel dat hij dit verdiende 'vuyt redenen van zijne geleertheyt ende goede manijeren van instructie der jonge jeucht inden liberalen consten daar inne hy boven anderen excelleert.' Zij waarschuwden ook, dat deze kwaliteiten er de oorzaak van waren dat hij 'gesolliciteert werdt van hier te vertrecken tot andere steden onder belofte van behalven vrye huyshuyre noch jaarl. een goed gagie van 1111^c (= 400) ponden²⁷) te geven, daer of (= waarvan) oock eenichsins gebleken es'. De magistraat kwam daarop tot zijn bovenvermeld gunstig besluit vanwege Carpentiers